СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Добринка Иванова Чанкова, преподавател в Катедра „Публичноправни науки“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“, Професионално направление 3.6 Право; Идентификационен индивидуален номер в НАЦИД: №38964 /Регистър за научната дейност в Република България/
https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/14248,
www.researchgate.net/profile/Dobrinka-Chankova, ID No - F 2150-2014
https://orcid.org/0000-0001-7518-1991,

назначена със заповед №2332 от 18.10.2022 г. на ректора на ЮЗУ „Н.Рилски“ за член на научното жури за публичната защита на дисертационния труд на

Даниела Димитрова Атанасова

редовен докторант в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“

на тема: „Водите в Република България и тяхната наказателноправна защита“

за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР в Научна област 3. Социални, стопански и правни науки по Професионално направление 3.6 Право, Научна специалност Наказателно право

1. Обща характеристика на дисертацията и кандидата

Даниела Атанасова е Магистър по Право, завършила е ЮЗУ "Н. Рилски" през 2005г.Тя е и Магистър по Международни отношения - Право на ЕС, като получава степента в Софийски университет през 2010г.През периода юни 2018-юли 2022г.е докторант в Правно-историческия факултет на ЮЗУ "Н. Рилски". След изпълнение на задачите по индивидуалния си план е отчислена с право на защита.

Дисертационният труд има за обект особено актуалния въпрос за опазване на водите в България, тяхното влошено състояние – недостига и замърсяването им, което е глобален проблем и надхвърля националните рамки. Изключително убедително докторантката влиза в материята от сравнително нов ракурс - антропогенния натиск, който е съществен компонент във взаимовръзките, свързани с околната среда. Изходна точка е ролята на водите за регулиране на климата, екологичното равновесие и биоразнообразието. Отчитайки ниската екологична култура както на национално, така и на международно ниво, с труда си докт. Даниела Атанасова алармира законодателя, научната общност и широките обществени кръгове, че са нужни спешни мерки, в т. ч. и наказателноправни, за защита на това важно благо. Обоснована е позицията, че с остарялата законодателна

рамка и най-вече екологичните норми на НК, наказателноправната защита, представляваща предмет на труда, не е достатъчно ефективна и се нуждае от усъвършенстване. На базата на задълбочен анализ и умело използване на множество изследователски методи и научен инструментариум, са направени редица нови теоретични изводи и обобщения, както и предложения de lege ferenda, представляващи принос в наказателноправната литература.

За подобно самостоятелно изследване има място в българската правна книжнина, която, доколкото съществува, е доста остаряла и не отчита новите бързопроменящи се реалности. Ето защо със своята иновационност трудът е ценен за теорията.

Дисертацията представлява изследване от 225 стр., включващо увод, 3 глави, заключение, приложение и богата библиография на български и други езици, релевантни международни и европейски актове, съдебна практика - българска и на Съда на ЕС, Интернет източници. Направени са 405 бележки под линия, трудът е изключително добре реферирен. Демонстрирано е отлично познаване на материята. Използваните статистически данни, въплътени в много добри диаграми, графики, таблици, схеми повишават допълнително стойността на изследването.

2.Оценка на научните и практически резултати и приноси в дисертацията

Глава първа „Обща характеристика на водите като природен ресурс и обект на правна защита“ далеч надхвърля стандартите за постановка на проблема. Представени са данни за количествените и качествените измерения на антропогенния натиск, който се явява проблем в световен мащаб. Проследено е историческото развитие на правната уредба по опазване на водите в България и е направена обща характеристика на действащото законодателство. Изследвани са три правопорядъка - международни актове, Европейско право и национално законодателство, с правилно поставена крайна цел – оценка на ефективността на съставите на НК и необходимостта от криминализиране на конкретни актуални общественоопасни деяния. Поради забележителната осведоменост и задълбочени знания, не само правни, но и специализирани - по екология, хидрология, география и др., както и способността за интерпретации на докторанта по проблема, трудът е придобил интердисциплинарен характер и е значим не само за правната наука, но има и определена практическа стойност за всички институции, които прилагат националните и европейските изисквания за опазване на околната среда и водите.

Във втората глава, озаглавена „Обща характеристика на наказателноправните норми, осигуряващи защита на водите в България”, се прави многопластов, дълбинен анализ на престъпленията против водите. Изследвани са пунктуално обекта, предмета, изпълнителното деяние, субекта и др. субективни признаци, както и понятието екологична вреда. Дължимото внимание е отделено на дублирането на наказателна и административна отговорност, респ. изследвана е релацията престъпление - административно нарушение. Анализът не е само коментарен, а критичен, и съдържа множество нови идеи за усъвършенстване на законодателството.

Глава трета е посветена на конкретните състави, чрез които се осъществява наказателноправната защита на водите. Те са структурирани в три групи- наказателноправна защита от замърсяване, наказателноправна защита от разхищаване и наказателноправна защита на водите чрез съставите, предвиждащи

екологични вреди за околната среда. Типологията е коректна. Скрийнингът е повече от детайлен и дори надхвърля рамките за дисертационно изследване. Съставите са изследвани корелативно със съществуващата съдебна практика.

В **заключението** в синтезиран вид са изведени най-важните изводи и препоръки. Правилно се сочи, че е необходима цялостна законодателна концепция за регламентиране на екологичните престъпления на нивото на съвременното развитие на знанието и обществените отношения за защита на околната среда.

Предложението de lege ferenda екологичните престъпления да бъдат систематично структурирани в отделна глава е правилно, както и възприемането на по-модерното понятие екологични престъпления вместо престъпления против околната среда.

De lege ferenda се предлага и диференциране на наказателната отговорност за отделните по-значими групи води – напр. за замърсяване на води, предназначени за питейно-битови нужди, минерални води и др., което подкрепям, макар, че намирам за по-трудно за реализация.

Подкрепа заслужава и предложението за криминализиране на общественоопасното водовземане, което е от спешен порядък.

Формулирани са критерии за разграничаване на наказателната от административно-наказателната отговорност по отношение на дублиращите състави. Предложените оценъчни признаци на съставите „значително количество“ и „немаловажни вреди“ са уместни, но се нуждаят от прецизиране.

Разумни са предложенията за конкретни действия по установяване на екологичната вреда от разследващите органи.

В труда са направени и много други конкретни предложения за промени в НК, които заслужават висока оценка, както и предложения от по-общ характер за промени в секторното законодателство и др. Предложенията към законодателя са аргументирани и добре експлицирани и биха могли бързо и лесно да бъдат възприети.

Спазени са минималните национални изисквания по чл. 2б ЗРАСРБ. По темата на дисертацията има три публикации, които покриват изискуемите стандарти.

Авторефератът е изготвен съгласно правилата и обективно и пълно отразява съдържанието на труда.

3.Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В хода на работата ми като член на научното жури не са постъпили сигнали, аргументирани по съответния законов ред в писмен вид за наличие на плагиатство в представената дисертация и другите трудове на кандидата. И аз като член на научното жури не съм установила елементи на плагиатство и недобросъвестно използване на чужди научни резултати.

4. Препоръка

Бих желала да препоръчам на докторанта да публикува на чужди езици и в чужбина, тъй като проблемът за водите има не само национално, а всеобщо значение. Така тя ще провери и верността на своите тези и съответствието на възгледите си с тези на други учени.

5.Заключение

В дисертацията се съдържат достатъчно теоретични обобщения, изводи и идеи, представляващи принос с научен и приложен характер, които обогатяват наказателноправната теория. Затова считам, че представеният труд покрива изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски" относно присъждане на ОНС „Доктор".

Ето защо давам на дисертационния труд на докторант Даниела Димитрова Атанасова положителна оценка и считам, че следва да й бъде присъдена образователната и научната степен ДОКТОР по професионално направление 3.6 Право /Наказателно право/.

03.11.2022г. Подпис:

Проф. д-р Добринка Чанкова

OPINION

by Prof. Dobrinka Ivanova Chankova, PhD, Professor at the "Public Law" Department of the Faculty of Law and History of the South-West University "N. Rilski", Professional field 3.6 Law, NACID Individual Identification Number: №38964 / Register of Scientific Activities in the Republic of Bulgaria / https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/14248, www.researchgate.net/profile/Dobrinka-Chankova, ID No - F 2150-2014 https://orcid.org/0000-0001-7518-1991,

appointed by order of the Rector of the South-West University "N. Rilski" № №2332 from 18.10.2022 as a member of the scientific jury for the public defence of the thesis of

Daniela Dimitrova Atanasova

full-time doctoral student at the Faculty of Law and History of SWU "N. Rilski"

on the topic: "Waters in the Republic of Bulgaria and their Criminal Law Protection"

For acquiring the educational and scientific degree DOCTOR in the Scientific field 3. Social, economic and legal sciences in Professional field 3.6 Law, scientific speciality Criminal law

1. General characteristics of the dissertation and the candidate

Daniela Atanasova is a Master in Law, she graduated from South - West University "N. Rilski" in 2005.She is a Master of International Relations - EU Law and this degree she obtained from Sofia University in 2010. During the period June 2018-July 2022 she was enrolled as a doctoral student at Law and History Faculty of South - West University "N. Rilski". After accomplishing of all the tasks in her individual plan, her dissertation thesis was referred to a public defence.

The subject of the dissertation thesis is the particularly topical issue of water protection in Bulgaria, its deteriorated condition - shortage and pollution, which is a global problem and goes beyond the national framework. Extremely convincingly, the doctoral student enters the matter from a relatively new angle - the anthropogenic pressure, which is an essential component in the interrelationships regarding the environment. The starting point is the role of water in climate regulation, ecological balance and biodiversity. Considering the low environmental culture both at the national and international level, with her work Daniela Atanasova has alerted the legislator, the scientific community and the wider public circles that urgent measures, including criminal-law ones, are needed to protect this vital good. The position substantiated is that due to the outdated legislative framework and particularly the environmental norms of the Penal Code, criminal law protection, representing the subject of the thesis, is not effective enough and needs improvement. Based on in-depth analysis and skilful use of multiple research methods and scientific tools, a number of new theoretical

conclusions and generalizations, as well as proposals de lege ferenda, representing a contribution to the criminal law doctrine, have been made.

There is a place for such an independent study in the Bulgarian legal literature, which, as far as it exists, is quite outdated and does not take into account the new, rapidly changing realities. That is why, with its innovativeness, the dissertation work is valuable to the theory.

The dissertation is a study of 225 pages, including an introduction, three chapters, a conclusion, an appendix and a rich bibliography in Bulgarian and other languages, relevant international and European acts, case law - Bulgarian and of the Court of the EU, Internet sources. Numerous - 405 - footnotes are made, and the work is exceptionally well referenced. Demonstrated is excellent subject matter knowledge. The statistical data used, embodied in very good charts, graphs, tables, and schemes, further increase the value of the study.

2. Evaluation of scientific and practical results and contributions of the dissertation

Chapter one, "General characteristics of water as a natural resource and object of legal protection", goes far beyond the standards of the problem statement. Data are presented on the quantitative and qualitative dimensions of anthropogenic pressure, which is a problem on a global scale. The historical development of the legal framework for water protection in Bulgaria is traced, and an overview of the current legislation is made. Three legal systems have been studied - international, European and national legislations in the relevant domain, with a correctly set final goal - assessment of the effectiveness of the corpus delicti of the Penal Code and the need to criminalize specific socially dangerous acts. Due to the remarkable awareness and in-depth knowledge, not only legal but also specialized - in ecology, hydrology, geography, etc., as well as due to the PhD student's ability to interpret the problem, the work has acquired an interdisciplinary character. It is significant not only for legal science but also has a certain practical value for all institutions that apply national and European requirements for environmental and water protection.

In the **second chapter**, entitled "General characteristics of the criminal law norms ensuring water protection in Bulgaria", a multi-layered, in-depth analysis of crimes against waters is made. The object, the subject, the executive act and other subjective elements are studied in detail as well as the concept of environmental damage. Due attention is paid to the duplication of criminal and administrative responsibility, resp. the relationship crime - administrative violation is studied. The analysis is not only of commentary nature but critical and contains many new ideas for improving the legislation.

Chapter three is dedicated to the specific corpus delicti through which the criminal law protection of waters is carried out. They are structured into three groups - criminal law protection against pollution, criminal law protection against wastage and criminal law protection of waters through the norms that envisage ecological damage to the environment. The typology is correct. The screening is more than detailed and even goes beyond the scope of dissertation research. The penal regulation is examined correlatively with the existing judicial practice.

The **conclusion s**ummarizes the most important outcomes and recommendations. Rightly, as an outcome, is pointed out that a comprehensive legislative concept is needed for the regulation of environmental crimes at the level of the modern development of knowledge and public relations for the protection of the environment.

The proposal de lege ferenda to systematically structure environmental crimes in a separate chapter is correct.

De lege ferenda is proposed differentiation of criminal responsibility for the more significant groups of water resources - e.g. for the pollution of waters intended for drinking and household needs, mineral waters, etc., which I support. However, I find it more challenging to implement.

The proposal to criminalize public dangerous water intake, which is of an urgent nature, also deserves support.

Criteria have been formulated for distinguishing criminal from administrative liability in relation to duplicative regulation. The proposed evaluative constituent elements of "significant amount" and "insignificant damage" are relevant but need refinement.

The idea for specific actions to establish the environmental damage by the investigating authorities is reasonable.

Many other specific proposals for amendments to the Penal Code have been made in the dissertation work, which deserve high evaluation, as well as suggestions of a more general nature for changes in the sectoral legislation, etc. The proposals to the legislator are reasoned and well explained and could be quickly and easily adopted.

The minimum national requirements under Art. 2b of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act are met. There are three publications on the dissertation topic that meet the required standards.

The author's abstract is developed according to the rules and objectively and thoroughly reflects the content of the thesis.

3. Opinion on the presence or absence of plagiarism

In the course of my work as a member of the scientific jury, no signals were received, argued in accordance with the relevant legal order in writing for the presence of plagiarism in the submitted for review works of the candidate in the competition. And I, as a member of the scientific jury, have not identified elements of plagiarism and unscrupulous use of foreign scientific results in the works of the candidate.

4. Recommendation

I would like to recommend to the doctoral student to publish in foreign languages and abroad, as the water problem is not only of national but of universal importance. In this way, she will check the veracity of her theses and the conformity of her views with those of other scientists.

5. Conclusion

The dissertation contains sufficient theoretical summaries, conclusions and ideas, representing contributions of scientific and applied nature, which enrich the theory and practice of criminal law. Therefore, I find that the presented work meets the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, the Regulations for its implementation and the Internal Rules for the development of the academic staff of SWU "N. Rilski" regarding the awarding of the educational and scientific degree "Doctor".

That is why I give a positive assessment of the dissertation of the doctoral student Daniela Dimitrova Atanasova, and I recommend that she should be awarded the

educational and scientific degree DOCTOR in the professional field 3.6 Law /Criminal Law/.

03.11.2022 Signature:
Prof. Dobrinka Chankova, PhD